Stockholms stad

Handlingsplan för barnets rättigheter 2030

Beslutat av kommunfullmäktige xxxxx

Handlingsplan för barnets rättigheter 2030
Utgivningsdatum: Juni 2026
Utgivare: Stadsledningskontoret, välfärdsavdelningen
Omslagsfoto: Pelle Mårtenson

Innehåll

Inledning 4
Andra styrdokument 6
Bakgrund 6
Ansvarsfördelning 9
Uppföljning 10
Fokusområde: Kunskap och information 11
Fokusområde: Välfärd och service 15
Barn i utsatta situationer 16
Skola och förskola 20
Socialtjänst och andra verksamheter som möter barn och deras vårdnadshavare 23
Kultur, idrott och fritid 25
Offentliga miljöer 27
Fokusområde: Delaktighet och inflytande 29

Inledning

De mänskliga rättigheterna omfattar alla, alltid och överallt. Alla nämnder och bolagsstyrelser har ansvar för att säkerställa de mänskliga rättigheterna i sina verksamheter och arbetet ska vara systematiskt och sammanhållet och ha ett intersektionellt perspektiv. Ett rättighetsbaserat arbetssätt ska genomsyra alla stadens verksamheter.[1] *Stockholms stads program för de mänskliga rättigheterna* (MR-programmet) ger vägledning i arbetet.

De mänskliga rättigheterna är odelbara och ingen rättighet är viktigare än någon annan. Samtidigt är det viktigt att synliggöra och arbeta utifrån kunskapen om att individer och grupper har olika levnadsvillkor och möjligheter. Denna handlingsplan fokuserar på barnets rättigheter och inflytande. Med barn avses i handlingsplanen alla under 18 år. Handlingsplanen sträcker sig till år 2030.

Handlingsplanens övergripande mål:

Staden säkerställer alla barns rättigheter och inflytande genom att motverka diskriminering och främja jämlika levnadsvillkor.

Handlingsplanen konkretiserar stadens arbete med barnets rättigheter i enlighet med barnkonventionen. Barnkonventionen kan ses som en utgångspunkt till handlingsplanens mål, och målen i sin tur som en konkretisering av vad barnkonventionen kan innebära för arbetet i Stockholms stad.

Ungefär var femte invånare i Stockholms stad är barn och generellt har barn goda möjligheter att få sina rättigheter tillgodosedda i staden. Samtidigt finns stora skillnader inom gruppen med olika behov, utmaningar och levnadsvillkor.[2]

I staden ska alla barn ha goda levnadsvillkor och inget barn ska diskrimineras. Att främja jämlika levnadsvillkor handlar här om att stadens verksamheter ska ha fokus på att minska skillnaderna mellan olika grupper av barn och skapa förutsättningar för att alla

Intersektionalitet handlar om hur olika diskrimineringsgrunder och maktordningar kan påverka varandra, och ibland förstärka varandra. Diskrimineringsgrunder kan inte isoleras, utan behöver förstås tillsammans och i samspel med andra faktorer som påverkar människors möjligheter såsom utbildningsnivå, hälsa och socioekonomisk bakgrund.

[1] Se exempelvis Sveriges regioner och kommuner, 2024, Rättighetsbaserat arbetssätt | SKR Webbfamilj | SKR 2025-12-02 eller Länsstyrelserna, 2025, Lätt att göra rätt! Rättighetsbaserat arbete i praktiken - Mänskliga rättigheter i offentlig sektor 2025-12-02.

[2] Stockholms stads barnombudsman, Rapport 2023.

barn ska ha en trygg uppväxt och att varje barn får sina rättigheter tillgodosedda. Att motverka diskriminering innebär att säkerställa att barn inte utsätts för diskriminering på grund av omständigheter som rör barnet eller dess vårdnadshavare. Skydd mot diskriminering är en av barnkonventionens grundläggande principer och tas upp i artikel 2. Det betyder att alla barn som vistas i Sverige har samma rättigheter oavsett till exempel hudfärg, kön, språk, religion, politisk eller annan åskådning, nationellt, etniskt eller socialt ursprung eller funktionsnedsättning.[3]

Stadens arbete med barnets rättigheter ska ha ett jämställdhetsperspektiv. Normkritiska arbetssätt ska prioriteras och det är viktigt att se hur olika normer kan samspela och förstärka utsatthet, såsom normer kopplade till exempelvis kön, ålder och etnicitet.

Barn har rätt till delaktighet och inflytande enligt barnkonventionen. För att kunna vara delaktig behöver barn relevant information, möjlighet att komma till tals och bli lyssnade på. Inflytande ska ges utifrån barnets ålder och mognad.[4]

Handlingsplanen utgår från MR-programmets tre fokusområden. Dessa utgör tillsammans grundläggande förutsättningar för att staden ska kunna bidra till jämlika levnadsvillkor för alla stockholmare och säkerställa att de mänskliga rättigheterna efterlevs i stadens verksamheter. De tre fokusområdena är:

- Kunskap och information
- Välfärd och service
- Delaktighet och inflytande

Till varje fokusområde hör ett antal mål uppdelade i effektmål och resultatmål. Effektmålen beskriver den övergripande och långsiktiga förändring som eftersträvas. Resultatmålen är den direkta förändring som ska genomföras i stadens verksamheter.

Målen avser att skapa en tydlig styrning och samtidigt en flexibilitet för nämnder och bolagsstyrelser att utifrån sina verksamhetsområden själva ta fram aktiviteter för att uppnå målen. En och samma aktivitet kan bidra till uppfyllelsen av flera mål. Under målen finns även exempel på åtgärder och vägledning i arbetet med målen. Dessa exempel ska dock inte förstås som en

---

[3] Barnombudsmannen, 2021, Barn och diskriminering - Barnombudsmannen 2025-12-02.

[4] Barnombudsmannen, 2025, Barns delaktighet och inflytande - Barnombudsmannen 2025-12-02.

uttömmande sammanställning av möjliga åtgärder som nämnder och bolagsstyrelser kan vidta för att nå målen.

Andra styrdokument

Denna handlingsplan har beröringspunkter med flera andra styrdokument. Det medför att handlingsplanen avgränsas i relation till andra handlingsplaner och program som också bidrar till att uppfylla de mänskliga rättigheterna. Övriga handlingsplaner som är kopplade till MR-programmet har betydelse för barnets rättigheter då barn exempelvis kan identifiera sig som flickor eller pojkar, utsättas för rasism, ha könsuttryck som inte överensstämmer med normen eller tillhöra de nationella minoriteterna.

Andra exempel på program som bidrar till att uppfylla de mänskliga rättigheterna är:

- Stockholms stads program för barns rätt till kultur
- Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning
- Stockholms stads program mot våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution, människohandel för sexuella ändamål samt sexuellt våld oberoende relation
- Stockholms stads program för att motverka hemlöshet 2020–2025
- Stockholms stads program för idrott, motion och friluftsliv 2024–2028

Stockholms stads kvalitetsprogram beskriver hur staden ska arbeta med ökad kvalitet i verksamheterna; i implementeringen av detta ska arbetet med mänskliga rättigheter vara en del.

Bakgrund

FN:s konvention om barnets rättigheter, barnkonventionen, som Sverige antog 1990 och som blev svensk lag 2020, är grunden för barnrättsarbetet i staden och utgångspunkt för denna handlingsplan.

Barnkonventionen gäller alla barn oavsett legal status. Konventionen innehåller 54 artiklar som alla tillsammans utgör en helhet, och fyra av artiklarna utgör de grundläggande och vägledande principer som alltid ska beaktas i frågor som rör barn:

- Artikel 2. Inget barn får diskrimineras på grund av härkomst, kön, religion, funktionsnedsättning eller andra liknande skäl.

- Artikel 3. Barnets bästa ska vara vägledande vid allt beslutsfattande och vid alla åtgärder som rör barn och unga.
- Artikel 6. Barn har rätt till liv, överlevnad och utveckling. Barn ska tillåtas att utvecklas i sin egen takt och utifrån sina egna förutsättningar.
- Artikel 12. Barn och unga har rätt att framföra sina åsikter och få dem beaktade i alla frågor som berör dem.

Barns levnadsvillkor påverkas i stor utsträckning av familjens ekonomiska situation. Det finns samband mellan barnfamiljers ekonomi och viktiga aspekter såsom barns hälsa, boendevillkor och möjligheter att läsa läxor och delta i fritidsaktiviteter.[5]

Rädda Barnen uppskattar att ungefär vart tionde barn i Sverige lever i familjer som är ekonomiskt utsatta.[6] De indikatorer som staden använder för att mäta barnfattigdom visar på en liten, generell förbättring av barnfamiljers ekonomi mellan 2014 och 2022, samtidigt som skillnaderna mellan områden i staden och olika grupper fortfarande är stora. Andelen barnfamiljer som lever i ekonomisk utsatthet var 12 procent 2021 och andelen barnfamiljer med ekonomiskt bistånd var drygt 2 procent år 2022. Att ha utländsk bakgrund eller en ensamstående förälder är faktorer som var för sig ökar risken för och sårbarheten av att leva under ekonomiskt knappa förhållanden.[7]

Många barn växer upp i en familj där det förekommer våld eller där en förälder har ett skadligt bruk eller beroende, lider av psykisk ohälsa eller en allvarlig sjukdom, eller plötsligt avlider. Närmare åtta procent har under uppväxten föräldrar med så skadligt bruk eller psykisk ohälsa att de får sjukhusvård. Ofta förekommer flera av svårigheterna samtidigt, hos den ena eller båda föräldrarna. För barnen kan det innebära oro, orimligt ansvarstagande, förändringar i vardagen och svåra upplevelser. På sikt kan det leda till svårigheter i skolan, egen ohälsa och andra negativa konsekvenser.[8]

---

[5] Stockholms stad, 2024, *Återblick på Skillnadernas Stockholm.*

[6] Rädda Barnen, 2025, Barnfattigdom i Sverige - Rädda Barnen 2025-12-02.

[7] Stockholms stad, 2024, *Återblick på Skillnadernas Stockholm.*

[8] Socialstyrelsen, 2025, https://kunskapsguiden.se/omraden-och-teman/barn-och-unga/barn-som-anhoriga/forskning-om-konsekvenser/ 2025-12-02.

Barn och unga med funktionsnedsättning riskerar i större utsträckning än andra barn att utsättas för alla former av våld och övergrepp.[9]

Både flickor och pojkar kan utsättas för hedersrelaterat våld och förtryck. Flickor anses vara bärare av familjens heder och drabbas oftast hårdast av begränsningar, kontroll, tvång och våld, men även pojkar drabbas. Pojkar förväntas också utöva kontroll över sina kvinnliga släktingar. Både flickor och pojkar kan tvingas gifta sig mot sin vilja.[10]

Våld mot barn för med sig allvarliga konsekvenser för barnets fysiska och psykiska hälsa, både i barndomen och i det fortsatta livet. Psykisk ohälsa innebär också en ökad risk för svårigheter i skolan och med sociala relationer. Skolmisslyckande riskerar i sin tur att medföra försämrade möjligheter på arbetsmarknaden.[11]

Levnadsvillkoren för barn och unga med funktionsnedsättning är genomgående sämre än för andra barn inom områden som hälsa, utbildning och fritid. Detta påverkar barnens möjligheter till utveckling, både som barn och vuxna.[12]

Barns levnadsvillkor påverkas också av risken för att utsättas för diskriminering och av faktisk utsatthet för diskriminering och rasism. Många rapporter belyser hur barn och unga utsätts för diskriminering i Sverige.[13] Exempelvis beskriver diskrimineringsombudsmannen (DO) afrosvenska elevers situation i skolan som allvarlig. I första hand handlar det om trakasserier från andra elever, men även från skolpersonal. Trakasserierna kan ta

---

[9] Myndigheten för delaktighet, 2024, Om barn och ungas levnadsvillkor i samhället - MFD 2025-04-22.

[10] Stockholms stads program mot våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution, människohandel för sexuella ändamål samt sexuellt våld oberoende relation 2021–2025.

[11] SOU 2022:70 *En uppväxt fri från våld, En nationell strategi för att förebygga och bekämpa våld mot barn.*

[12] Myndigheten för delaktighet, 2024, Om barn och ungas levnadsvillkor i samhället - MFD 2025-04-22.

[13] Se exempelvis Barnombudsmannen, 2025, *Årsrapport 2025 Ni måste hinna före*, Unicef, 2022, *Barn berättar om sin vardag i rapport till regeringen,* Rädda Barnen, 2025, *Barns röster om rasism i skolan* och Institutet för mänskliga rättigheter *Årsrapport 2025.*

olika form, exempelvis klotter, glåpord och social uteslutning, men även i form av allvarligt fysiskt våld.[14]

Barn utsätts även för andra former av rasism, såsom islamofobi, antisemitism, antiziganism, rasism mot samer och rasism mot asiater. Brottsförebyggande rådet (Brå) beskriver i en rapport att ungefär en femtedel av eleverna som definierade sig som muslimer uppgav sig ha blivit retade, utfrysta, hotade, slagna eller fått hotfulla sms. En annan rapport visar att antisemitism i skolan kan ta sig många olika uttryck. Det kan vara både tydliga och medvetna uttryck i ett klassrum eller omedvetet språkbruk i form av skämt och jargong mellan elever i korridoren.[15] DO har vidare synliggjort att föreställningar om kön, ålder, etnisk tillhörighet och funktionsnedsättning kan påverka tillgången till socialtjänstens insatser.[16]

I stadens samråd med representanter för de nationella minoriteterna har det framförts att det är viktigt att särskilt uppmärksamma romska och judiska barns utsatthet för antiziganism och antisemitism, vilket inte sällan leder till att barnen inte vågar vara öppna med sin identitet och bakgrund av rädsla av diskriminering och trakasserier. Den romska minoriteten lyfter även vissa romska barns utsatthet på grund av familjens socioekonomiska situation.

Barns hälsa, utveckling och välbefinnande påverkas också av inomhusmiljön, både i hemmet och i förskola/skola. Exempelvis bidrar en god ljudmiljö till bättre koncentrations- och inlärningsförmåga. Barn behöver även skyddas från skadliga ämnen eftersom de är särskilt känsliga för kemikaliepåverkan. Folkhälsomyndigheten visar att socioekonomiska skillnader i boende och närmiljö skapar ojämlika förutsättningar för en god inomhusmiljö.[17]

Ansvarsfördelning

Alla nämnder och bolagsstyrelser har ansvar för att säkerställa barnets rättigheter och inflytande. En central metod för genomförandet är att utveckla ett rättighetsbaserat arbetssätt som

---

[14] Diskrimineringsombudsmannen, 2025, *Afrosvenska elevers utsatthet för rasism och diskriminering i skolan.*

[15] Skolverket, 2025, Antisemitism i skolan - Skolverket 2025-12-02.

[16] Diskrimineringsombudsmannen, 2021, *Skillnader som kan utgöra risk för diskriminering?*

[17] Folkhälsomyndigheten, 2025, Boende- och närmiljö påverkar vår hälsa – Miljöhälsorapport 2024 — Folkhälsomyndigheten, 2026-04-22.

hjälper verksamheten att fokusera på individer och grupper som riskerar att inte få sina rättigheter tillgodosedda. Principen i Agenda 2030 om att ingen ska lämnas utanför kan också vara till hjälp för att identifiera vilka grupper som är särskilt viktiga att fokusera på.

Kommunstyrelsen ansvarar för övergripande samordning, stöd och uppföljning i implementeringen av handlingsplanen.

Målen i handlingsplanen pekar på förflyttningar som staden förväntas göra. Många mål kräver samverkan och att nämnder med expertkunskap och särskilt ansvar, ofta facknämnder, ger stöd till andra nämnder, ofta stadsdelsnämnder. Några mål är tydligare riktade mot vissa verksamheter och nämnder/bolagsstyrelser än andra. Varje mål i handlingsplanen innehåller information om särskilt ansvariga nämnder och bolagsstyrelser.

På stadens intranät finns förslag på utbildningar och olika former av material som ger stöd i nämndernas arbete.

Uppföljning

Stockholms stads arbete med handlingsplanen ska utgå från ordinarie processer samt från kunskap om stockholmarnas levnadsvillkor och tillgång till de mänskliga rättigheterna. Arbetet är tvärsektoriellt och har betydelse för samtliga verksamhetsområdesmål i stadens budget.

Nämnder och bolagsstyrelser ska i samband med ordinarie uppföljningsprocesser synliggöra resultat och utmaningar i arbetet med barnets rättigheter.

Utifrån stadens program för mänskliga rättigheter gör stadsledningskontoret vartannat år en bedömning av stadens arbete med mänskliga rättigheter som sammanställs i en rapport till kommunfullmäktige. I arbetet ingår att följa upp de handlingsplaner som är kopplade till programmet.

Fokusområde: Kunskap och information

I Stockholms stads program för mänskliga rättigheter lyfts att stadens alla verksamheter behöver ha grundläggande kunskap om barns rättigheter och att vissa verksamheter därutöver kan behöva olika former av fördjupad kunskap, beroende på verksamhetens uppdrag och målgrupp. Stadens verksamheter ska också enligt programmet informera om de rättigheter som stockholmarna har samt om hur staden arbetar för att säkerställa dessa.

Enligt barnkonventionen ska barn ha tillgång till information. FN:s kommitté för barnets rättigheter har bland annat uttalat att barn behöver tillgång till information om alla frågor som rör dem, utformad så att den passar deras ålder och förmågor. Barns rätt till information är nära knuten till deras rätt till delaktighet och inflytande.[18]

Barn måste känna till sina rättigheter för att kunna hävda dem. Forskning visar att för barn och unga som lever i socialt utsatta situationer kan information om rättigheter och tillgängligt stöd bidra till att de kan sätta ord på sin utsatthet. Att informera barn om deras rättigheter kan också stärka socialtjänstens arbete med att nå barn och unga i behov av stöd i ett tidigt skede.[19] Information till barn ska ges där de befinner sig i vardagen, exempelvis i skolan eller i samband med olika fritidsverksamheter.[20]

---

[18] Barnombudsmannen, 2024, Barns rätt till information - Barnombudsmannen 2025-12-02.

[19] FoU_Nordväst, Stockholms län, 2022, *En känd och tillgänglig socialtjänst för barn och unga?*

[20] Barnombudsmannen, 2026, Barn behöver känna till sina rättigheter - Barnombudsmannen 2026-04-22.

Kunskap och information **Mål 1:** Stadens medarbetare bemöter barn respektfullt och med anpassning till olika barns behov.
Stadens medarbetare har god kunskap om barnkonventionen och vad den innebär för verksamhetens skyldigheter. *Särskilt ansvariga: Samtliga nämnder och bolagsstyrelser.*
Stadens medarbetare har god kunskap om bemötande av barn. *Särskilt ansvariga: Samtliga nämnder och bolagsstyrelser.*
Stadens medarbetare har god kunskap om hur barnkonsekvensanalyser i verksamheten kan göras. *Särskilt ansvariga: Samtliga nämnder och bolagsstyrelser.*

Insatser för att främja barnets rättigheter genom god kunskap kan se olika ut beroende på verksamhetens förutsättningar och behov. Några exempel på kunskapshöjande insatser är:

- deltagande i stadens egna utbildningar och nätverk,
- deltagande i andra myndigheters utbildningar,
- utveckling av egna föreläsningar eller utbildningsinsatser,
- studiebesök och studieresor,
- spridning av relevanta rapporter och
- dialog och samarbeten med relevanta civilsamhällesaktörer.

Vid utformningen av kunskapshöjande insatser om bemötande av barn bör stadens verksamheter utöver generell kunskap sträva efter att prioritera bemötande av barn som av olika anledningar har särskilda behov eller har en utsatt livssituation. Det kan exempelvis handla om att ha kunskap om hur de kan förebygga att barn utsätts för diskriminering eller om hur behoven kan tillgodoses hos barn med funktionsnedsättning eller med annat modersmål än svenska. Kunskap om bemötande av barn ska även inkludera barn som lever i utsatta miljöer eller livssituationer, exempelvis barn som utsätts för våld eller barn som lever i en familj där en förälder missbrukar eller lider av psykisk ohälsa.

Att ha god kunskap om att göra barnkonsekvensanalyser har stor betydelse för genomförandet av denna handlingsplan. En barnkonsekvensanalys syftar till att pröva barnets bästa och kan göras både när barn berörs på ett generellt plan, när en specifik grupp av barn berörs och när ett enskilt barn berörs.

Kommunstyrelsen, arbetsmarknadsnämnden, förskolenämnden, kulturnämnden, idrottsnämnden, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden och utbildningsnämnden har ett särskilt ansvar att bevaka och informera om utbudet av utbildningar och stödmaterial inom sina områden samt att vid behov utveckla nya kunskapshöjande insatser.

Kunskap och information **Mål 2:** Staden når barn och unga med information om deras rättigheter och om stadens utbud av välfärd och service.
Staden erbjuder information som barn och unga kan tillgodogöra sig – både fysiskt och digitalt. *Särskilt ansvariga: Samtliga nämnder och bolagsstyrelser.*
Verksamheter som riktar sig till barn informerar barn om deras rättigheter samt erbjuder målgruppsanpassad information om sin verksamhet. *Särskilt ansvariga: Arbetsmarknadsnämnden, idrottsnämnden, kulturnämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden, överförmyndarnämnden och stadsdelsnämnderna.*

Det är centralt att insatser genomförs för att nå barn med information både om deras rättigheter och om stadens utbud av välfärd och service. Arbete i stadens verksamheter med information och kommunikation behöver därför ha ett barnrättsperspektiv. Det kan exempelvis handla om hur staden informerar om och presenterar en verksamhet för barn och unga, både i direkta möten, i verksamheternas lokaler och på webben. Det kan också handla om information om barnkonventionen, barns rättigheter och stadens skyldigheter.

För att kunna ta fram bra information till barn behöver staden fråga barn vad de vill ha och skapa delaktighet och inflytande i arbetet med information och kommunikation.

Tre goda exempel på arbete med information till barn på webben:

- Umo, en webbplats om sex, hälsa och relationer för alla mellan 13 och 25 år som finansieras av Sveriges alla regioner UMO
- Koll på soc, om socialtjänsten för barn och unga, framtagen av socialstyrelsen Om socialtjänsten för barn och unga - Koll på soc
- Mina rättigheter, nationella barnombudsmannens webbsidor om barnets rättigheter Mina rättigheter Åldersväljaren - Mina rättigheter

Fokusområde: Välfärd och service

Viktiga begrepp

Att ha ett ***barnrättsperspektiv*** är att vid varje beslut eller åtgärd som rör barn beakta att dess rättigheter enligt barnkonventionen tas tillvara.

Barnets bästa handlar om det enskilda barnet, en grupp barn eller barn generellt och måste avgöras i varje enskilt fall.

Barnets perspektiv är barns egen syn på sitt liv och omvärld. Vuxna kan ta del av barnets perspektiv när barnet själv berättar.

Källa: Barnombudsmannen, u.å., Perspektiv på barnrätt - Webbutbildning om barnkonventionen, 2026-05-07.

I Stockholms stads program för de mänskliga rättigheterna framgår att stadens välfärd och service ska planeras och utformas för att säkerställa att mänskliga rättigheter respekteras.

För att motverka diskriminering behövs kunskap och arbetssätt för att få syn på normer, både i samhället och i stadens verksamheter. Barn och unga kan exempelvis identifiera sig som flickor eller pojkar, utsättas för rasism, ha en funktionsnedsättning, ha en könsidentitet eller ett könsuttryck som inte överensstämmer med normen eller tillhöra de nationella minoriteterna. Ett normkritiskt perspektiv fokuserar på normer och maktstrukturer som gör att vissa personer uppfattas som ”avvikande” och andra som ”normala” och vilka konsekvenser denna obalans bidrar till. När normer skapas, tolkas, omformuleras och förstärks utifrån föreställningar och beteenden påverkar det oss själva och personer vi möter.[21]

Stadens verksamheter erbjuder en bredd av välfärd och service till barn och unga. Det finns stora möjligheter att arbeta för att främja barns rättigheter och jämlika levnadsvillkor för barn inom förskola och skola socialtjänst och arbetsmarknadsinsatser, öppna verksamheter, kultur, idrott och fritid samt i stadens offentliga miljöer.

Barn ska också skyddas från olika former av våld, utnyttjande och andra utsatta situationer. Enligt socialtjänstlagen 19 kapitlet bör var och en som får kännedom och/eller misstänker att ett barn far illa anmäla det till socialtjänsten. Enligt samma lag finns det verksamheter som har en plikt att anmäla. Anmälningsskyldig är personal inom socialtjänsten, inom verksamhet enligt LSS, inom alla skolformer, inom barnomsorg, förskola och fritidshem samt ordningsvakter.[22]

Staden behöver säkerställa att de mänskliga rättigheterna respekteras både i verksamhet som drivs i stadens egen regi och i verksamhet som drivs i upphandlad form. Målen nedan är därför relevanta även i upphandling och utförande av externa leverantörer. I praktiken kan det exempelvis handla om att ställa krav på

[21] Diskrimineringsombudsmannen, 2025, Bli medveten om dina normer | DO 2025-12-02.

[22] Socialstyrelsen, 2026, Anmälan till socialtjänsten vid kännedom eller misstanke om att ett barn far illa - Socialstyrelsen 2026-04-22.

leverantörers kompetens avseende barns rättigheter och levnadsvillkor.

Barn i utsatta situationer

Barn som lever i utsatta situationer har sämre möjligheter än andra barn att få sina rättigheter tillgodosedda. Flera artiklar i barnkonventionen berör barn i utsatthet, bland annat artikel 19 som anger att:

- Varje barn har rätt att skyddas mot fysiskt eller psykiskt våld, övergrepp, vanvård eller utnyttjande.

Att barn utsätts för olika former av våld, vanvård eller utnyttjande är ett stort samhällsproblem. Utöver det lidande våldet innebär leder utsattheten också till fysisk och psykisk ohälsa hos barn.[23] Barn ska skyddas mot våld och andra övergrepp och få stöd och hjälp om det ändå sker.[24]

Barn som placeras i samhällsvård utgör en särskilt utsatt grupp med skiftande behov och livsvillkor. Forskning visar att dessa barn, som vårdas utanför det egna hemmet, i betydligt högre utsträckning än sina jämnåriga uppvisar olika former av hälsoproblem och har ett ökat behov av hälso- och sjukvård. Vidare visar studier att avbrott i skolgången är vanligt förekommande bland barn och unga i samhällsvård, vilket kan få långsiktiga konsekvenser för deras utbildningsnivå och framtida möjligheter. Forskningen pekar också på att individer som vuxit upp i familjehem eller hem för vård eller boende (HVB) löper en avsevärt högre risk än befolkningen i övrigt att som vuxna drabbas av både fysisk och psykisk ohälsa.[25]

Situationen för barn och unga som är placerade på HVB-hem inom Statens institutionsstyrelse (SiS) har fått stor uppmärksamhet de senaste åren på grund av larm om missförhållanden och våld.[26]

Barn som växer upp under osäkra boendeförhållanden och i hemlöshet är en grupp vars levnadsvillkor är särskilt svåra. Dessa barn riskerar att hamna i en negativ cykel där deras fysiska och psykiska hälsa samt utbildning påverkas negativt vilket kan få stora konsekvenser, inte bara under barndomen, utan även i det

---

[23] Socialstyrelsen, 2025, Våld mot barn - Socialstyrelsen, 2025-12-02.

[24] Barnombudsmannen, 2020, *Dom tror att dom vet bättre, barnet som rättighetsbärare.*

[25] Socialstyrelsen, 2026, Placerade barn och unga - Socialstyrelsen 2026-04-07.

[26] Barnrättsbyrån, 2025, *Avskiljningar, våld och missförhållanden inom SiS ungdomsvård 2024.*

kommande vuxenlivet.[27] Stadens kartläggning över personer i hemlöshet visar att 20 procent, eller ca 440 personer, är föräldrar till barn under 18 år.[28] Det innebär inte nödvändigtvis att barnen till dessa föräldrar är hemlösa, men oavsett innebär det en särskilt utsatt situation för barnen.

Barn som växer upp med föräldrar som har beroendeproblematik eller psykisk ohälsa befinner sig i en ökad risksituation. Forskning visar att dessa barn oftare upplever bristande omsorg, våld, otrygghet och oförutsägbarhet i vardagen, vilket kan påverka deras emotionella, sociala och kognitiva utveckling negativt. De löper även en förhöjd risk att själva utveckla psykisk ohälsa, beroendeproblem samt svårigheter i skolan och i relationer senare i livet.[29]

Barn utnyttjas av kriminella gäng bland annat eftersom de är lättare att manipulera. Barn användas också för att utföra kriminella och ibland våldsamma uppdrag. De flesta barn under 15 år som utreds för allvarliga brott har en omfattande problembild med riskfaktorer inom flera livsområden.[30]

Barn och ungas psykiska hälsa påverkas av många olika faktorer såsom familjen och andra nära relationer, skolan och uppväxtmiljön.[31] Trenden i Stockholms stads mätning 2024 är positiv, men flickor rapporterar kontinuerligt sämre mående än pojkar. Den senaste mätningen visar att andelen flickor som ofta känner sig ledsna och nedstämda är 40 procent både i grundskolan och gymnasieskolan. Motsvarande bland pojkar är 17 procent i grundskolan respektive 15 procent i gymnasieskolan.[32]

Socioekonomiska förutsättningar har betydelse för ungas skolresultat och tillträde till arbetsmarknaden. Socioekonomiska faktorer har en avgörande påverkan för elevernas resultat, där elever i områden med större socioekonomiska utmaningar har svårt att nå goda resultat i sitt skolarbete trots omfattande riktade insatser, studiestöd, högre lärartäthet, anpassad lärmiljö och en hög andel

---

[27] Stockholms stads program för att motverka hemlöshet 2020–2025.

[28] Stockholms stad, 2024, *Personer som lever i hemlöshet i Stockholms stad.*

[29] Nationellt kompetenscentrum anhöriga, 2026, Barn som anhöriga | Nationellt kompetenscentrum anhöriga 2026-04-07.

[30] Brottsförebyggande rådet, 2025, Barn och ungas brottslighet | Brå - Brottsförebyggande rådet, 2025-12-02.

[31] Folkhälsomyndigheten, 2025, Faktorer som påverkar den psykiska hälsan hos barn och unga — Folkhälsomyndigheten, 2025-12-02.

[32] Stockholms stad, 2024, *Stockholmsenkäten.*

behöriga lärare. Ett aktivt arbete bedrivs för att så långt som möjligt jämna ut skillnader och kompensera för bristfälliga förutsättningar i elevernas hemmiljö, men förväntat positiva effekter i skolarbetet motverkas av såväl boendesegregation som skolsegregation.[33] Skillnaden i andel arbetslösa bland unga i olika områden i staden är också stora.

Välfärd och service **Mål 1:** Alla barn är trygga och skyddas från olika former av våld, utnyttjande och andra utsatta situationer.
Staden har sociala insatser som säkerställer att alla barn får det stöd och skydd de behöver. *Särskilt ansvariga: Socialnämnden och stadsdelsnämnderna.*
Stadens verksamheter säkerställer trygga och långsiktiga boendevillkor för barnfamiljer. *Särskilt ansvariga: Socialnämnden, stadsdelsnämnderna, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, AB Svenska Bostäder och SHIS Bostäder .*
Stadens verksamheter skyddar barn och unga från att rekryteras och utnyttjas i kriminalitet. *Särskilt ansvariga: Arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna.*
Stadens verksamheter erbjuder tidiga insatser och ett samordnat stöd för att stärka barn och ungas psykiska hälsa. *Särskilt ansvariga: förskolenämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna.*

[33] Stockholms stad, 2024, *Årsredovisning 2024.*

Stadens verksamheter erbjuder barn och unga en god förberedelse inför arbetslivet genom utbildning, praktik och feriearbeten, med särskilt fokus på barn och unga med svagare etableringsförutsättningar på arbetsmarknaden.

Särskilt ansvariga: Arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna.

Insatser för att alla barn ska vara trygga och skyddas från våld, utnyttjande och andra utsatta situationer behöver erbjudas tidigt och stadens verksamheter behöver samverka för att nå goda resultat. Stadens verksamheter ska ha ett särskilt fokus på barn i utsatta situationer. Socialtjänstens insatser ska utvecklas, utifrån forskning, beprövad erfarenhet och dialog med barn och unga, för att säkerställa att de behov som finns kan mötas.

Ett viktigt arbetssätt är att göra orosanmälan till socialtjänsten i stadsdelsförvaltningen där barnet bor. Att anmäla oro för ett barn hjälper socialtjänsten att möta problem så tidigt som möjligt. För att personal ska kunna göra orosanmälan behöver det finns kunskap om orossignaler samt processen kring orosanmälan.

Insatser för att säkerställa långsiktiga och trygga boendevillkor för barnfamiljer är exempelvis vräkningsförebyggande arbete och insatser som underlättar för barnfamiljer att komma in på bostadsmarknaden. En god samverkan krävs mellan stadens olika nämnder och bolag. Stadens verksamheter ska fortsätta utveckla insatser och samverka för att skydda barn och unga från att rekryteras och utnyttjas i kriminalitet. För att möta utvecklingen krävs tidiga insatser, nära samverkan mellan stadens verksamheter och ett tydligt fokus på att skydda barn från att utnyttjas i kriminella syften. I *Stockholms stads strategi för att förhindra att barn och unga vuxna dras in i kriminalitet* finns vägledning i hur arbetet ska utvecklas.[34]

Insatser för att minska skillnaderna mellan barn och ungas förutsättningar till utbildning och arbete i olika stadsdelsområden är centrala för att detta mål ska uppnås. Praktik och feriearbeten är exempel på insatser som kan ha ett särskilt fokus på unga i utsatta situationer. Unga som varken studerar eller arbetar ska fortsatt erbjudas stöd och vägledning på Jobbtorg.

[34] Stockholms stad, 2025, Stadens styrdokument - Stockholms stad 2025-12-02.

Skola och förskola

Skolan är central för barns levnadsvillkor, både i barndomen och i det fortsatta livet. Skolresultaten för elever som bor i Stockholms stad är stabila och generellt högre än genomsnittet för riket. Andelen som lämnar årskurs 9 med behörighet till yrkesprogram har legat kring 88–90 procent de senaste två decennierna, med en viss fördel för flickorna. Elevernas socioekonomiska förutsättningar har stor betydelse för skolresultaten och vissa grupper av barn har större utmaningar att klara skolan, bland annat barn som invandrat efter skolstart, barn vars föräldrar har en kortare utbildning liksom barn med funktionsnedsättningar.[35] För att uppväga skillnader i barns behov och förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen har skolan och förskolan ett kompensatoriskt uppdrag som handlar om att erbjuda anpassningar och särskilt stöd.[36]

Förskolan har en mycket positiv påverkan på barns utveckling, lärande och välbefinnande långt upp i skolålder enligt forskning. Inskrivningsgraden i förskolan i hela staden är 95 procent, en nivå som har legat stabilt under en längre period. Järva och Skärholmens stadsdelsområden utmärker sig med en lägre inskrivningsgrad, runt 88–90 procent.[37] Som ett komplement till att mäta inskrivningsgrad uppmärksammas allt mer hög frånvaro i förskolan, både i staden och nationellt. Vissa barns närvaro är så sporadisk att barnet inte får kontinuitet i sin utbildning, vilket påverkar barnets levnadsvillkor på både kort och lång sikt.[38]

Förskolor ska erbjuda alla barn en stimulerande språklig miljö. Arbetet med att utveckla barns språk görs i dagens alla aktiviteter såsom i leken, under måltiderna och vid påklädning. Stor vikt ska läggas vid att stimulera barnens språkutveckling i svenska. Barn som har ett annat modersmål än svenska ska få möjlighet att utveckla även det språket, barn som tillhör de nationella minoriteterna har rätt till sitt nationella minoritetsspråk och barn har också rätt till teckenspråk.[39]

För att motverka att barn och unga far illa, exempelvis genom att de utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck, ska skolor och

---

[35] Stockholms stad, 2024, *Återblick på Skillnadernas Stockholm.*

[36] Skolverket, 2025, Extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram - Skolverket 2025-12-02.

[37] Stockholms stad, 2024, *Återblick på Skillnadernas Stockholm.*

[38] Stockholms stad, 2024, *Förskola i Stockholm 2024.*

[39] Skolverket Ge ditt barn en bra start - stärk språket 2025-12-02.

förskolor arbeta förebyggande, främjande samt upptäcka och hjälpa den som är utsatt.[40] Alla som arbetar i förskola, grundskola och gymnasieskola har ett ansvar att anmäla oro för barn som far illa till socialtjänsten.

Skolan har också ett tydligt uppdrag att skydda barn mot rasism och andra former av diskriminering. En undersökning från Rädda Barnen, som riktades till barn i åk 5, visar att nära hälften av barnen i undersökningen, 48 procent, har sett eller hört något rasistiskt på sin skola, någon gång eller flera gånger. Det är en större andel bland barn med utländsk bakgrund som sett eller hört något rasistiskt (57 procent) jämfört med andelen bland barn med svensk bakgrund som har sett eller hört något rasistiskt (43 procent).[41]

Barn och ungas vardag utspelar sig i allt högre utsträckning i digitala medier. De digitala verktygen skapar nya möjligheter till lek, umgänge och lärande men är även arenor för mobbning, diskriminering, trakasserier och hat. Forskning har visat att barn och unga som utsätts för nätmobbning i större utsträckning skolkar, presterar sämre och känner sig mindre trygga i skolan. En anledning till detta, enligt forskningen, är att de är oroliga över vem eller vilka på skolan som ligger bakom mobbningen och vilka som sett den. Mobbningen kan också pågå både på nätet och i skolan.[42]

Välfärd och service **Mål 2:** I stadens skolor och förskolor känner sig alla barn och unga trygga och inkluderade.
Stadens skolor och förskolor identifierar och vidtar åtgärder mot eventuella normer och arbetssätt i verksamheten som riskerar att exkludera barn och unga utifrån olika diskrimineringsgrunder. *Särskilt ansvariga: Utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna.*

[40] Skolverket Motverka hedersrelaterat våld och förtryck - Skolverket 2025-12-02.

[41] Rädda Barnen, 2021, Vuxna – vad gör dom? Barns röster om rasism i skolan.

[42] Statens medieråd, 2020, Utsatt på internet - en internationell forskningsöversikt om nätmobbning bland barn och unga 2025-12-02.

Lärare, annan skolpersonal och förskolepersonal har förutsättningar att agera aktivt när de ser eller får information om barns utsatthet, exempelvis kränkningar, våld och diskriminering eller om barn på andra sätt far illa. *Särskilt ansvariga: Utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna.*
Staden vidtar åtgärder för att motverka mobbning och kränkningar i digitala miljöer. *Särskilt ansvariga: Socialnämnden, utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna.*
Stadens skolor och förskolor ger alla barn och unga möjlighet till en god språkutveckling och att tillägna sig det svenska språket. *Särskilt ansvariga: Förskolenämnden, utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna.*

Insatser för att skapa trygghet och inkludering i stadens skolor och förskolor för barn och unga som bryter mot normer och riskerar att utsättas för diskriminering och rasism ska riktas både till pedagoger och till annan personal samt till elever, barn och barngrupper.

Gedigna insatser för att främja barns språkutveckling behövs och de ska utgå från forskning och beprövade metoder. Dessa insatser är särskilt viktiga i områden i staden där många barn har svenska som andraspråk.

Den mest grundläggande insatsen för att skapa trygghet och inkludering för alla barn och unga är ett väl fungerande arbete mot kränkningar, våld och diskriminering eller mot att barn på andra sätt far illa. Det handlar om att lyssna på vad barn berättar, utreda händelser som uppstår, genomföra åtgärder och följa upp arbetet.[43] Det krävs också att arbetet utgår från att barn kan utsättas både i skolan och på nätet. All personal i skola och förskola har även ansvar för att anmäla oro för barn som far illa till socialtjänsten.

Ett normkritiskt arbetssätt är också viktigt och innebär att undersöka normer som dominerar på förskolan/skolan och hur det tar sig uttryck. I

[43] Skolverket, 2025, Skolans arbete mot sexuella trakasserier - Skolverket 2025-12-02.

nästa steg är verksamhetens arbetssätt och bemötande i fokus, både i bemötandet av barn och elever och i det övriga arbetet.

Fler exempel på insatser är:

- APT-möten eller andra personalmöten med fokus på ett normkritiskt arbetssätt.
- Att använda elevundersökningar för att få syn på normer och värderingar hos barn och unga och sedan arbeta med resultaten i elevgrupperna.
- Att använda elevundersökningar för att få syn på barn och ungas upplevelser av skolan och sedan arbeta med resultaten i elevgrupperna.

Vid utformningen av insatser bör skolor och förskolor ha i åtanke att barn och unga har olika förutsättningar och behov.

Socialtjänst och andra verksamheter som möter barn och deras vårdnadshavare

Socialtjänsten ska verka för att barn och unga växer upp under trygga och goda levnadsförhållanden och arbeta för att förhindra att barn och unga far illa. Socialtjänsten och andra verksamheter som möter barn och deras vårdnadshavare ska säkerställa att alla beslut och åtgärder som rör barn har ett barnrättsperspektiv.[44]

Enligt barnkonventionen är barn kompetenta individer som, precis som vuxna, har rätt till inflytande över sina liv. Barn ska ha möjlighet att komma till tals och det finns inga åldersgränser för detta. Barn har rätt att uttrycka sina åsikter, höras i de frågor som berör dem och få åsikterna beaktade utifrån ålder och mognad. Ett barnrättsperspektiv genomsyrar en verksamhet när barns fulla människovärde erkänns och respekteras och när barns integritet respekteras. Vidare gäller att:

- barn inte får diskrimineras på grund av härkomst, kön, religion, funktionshinder eller andra liknande skäl (artikel 2 i barnkonventionen)
- barns bästa, både på lång och kort sikt, uppmärksammas, utreds och övervägs i alla beslut som berör dem direkt eller indirekt (artikel 3 i barnkonventionen)
- barns rätt till liv, överlevnad och utveckling beaktas (artikel 6 i barnkonventionen)

[44] För ytterligare mål som rör socialtjänstens och andra verksamheters roll gällande att arbeta främjande och upptäcka barn som far illa, se föregående avsnitt ”Barn i utsatta situationer”.

- barn får möjlighet att säga sin mening och får den respekterad (artikel 12 i barnkonventionen)
- tillräckliga resurser avsätts för att främja barns rättigheter (artikel 4 i barnkonventionen)
- barn och vuxna har god kunskap om barns rättigheter (artikel 42 i barnkonventionen)

Barns rätt att komma till tals är starkt sammankopplad med principen om barnets bästa. En förutsättning för att göra en prövning av barnets bästa är i de allra flesta fall att barnet på något sätt får göra sin åsikt hörd, eller att barnets åsikt på annat sätt kan klarläggas.[45]

Välfärd och service **Mål 3:** Ett barnrättsperspektiv ska genomsyra arbete som rör enskilda barn och barn som grupp.
Staden genomför bedömningar av barnets bästa som underlag till beslut och åtgärder som rör barn och unga. *Särskilt ansvariga: Samtliga nämnder och bolagsstyrelser.*
Staden säkerställer att barn och unga får möjlighet att komma till tals i enskilda ärenden som rör dem. *Särskilt ansvariga: Arbetsmarknadsnämnden, förskolenämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna.*
Staden tillvaratar barn och ungas röster, från enskilda barn, grupper av barn och civilsamhället, för att utveckla verksamheter och insatser. *Särskilt ansvariga: Socialnämnden, utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna.*

[45] Barnombudsmannen, 2020, *Dom tror att dom vet bättre, barnet som rättighetsbärare.*

Ett barnrättsperspektiv är att vid varje beslut eller åtgärd som rör barn beakta att barnets rättigheter enligt barnkonventionen tas tillvara. När barn påverkas av ett beslut eller en åtgärd ska barnets bästa utredas och beaktas. Barnet ska få relevant information och ges möjlighet att framföra sina åsikter. Åsikterna ska ges betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad. Vid beslut av övergripande eller strategisk karaktär ska en fördjupad analys av beslutets konsekvenser för barn genomföras, en så kallad barnkonsekvensanalys.

Som en del av arbetet med att beakta barnets rättigheter ska barn och unga få möjlighet att själva komma till tals i ärenden som berör dem och att bli beaktade i frågor som rör deras vårdnadshavare. Det kan handla om ärenden som berör dem direkt, såsom vid en orosanmälan eller vid insatser som riktas direkt till barnet, och i ärenden som berör dem indirekt, såsom vid en vårdnadshavares ansökan om ekonomiskt bistånd eller vid en vårdnadshavares arbetsmarknadsinsats.

Staden behöver också använda barns synpunkter och upplevelser för att utveckla verksamheten. En viktig del i detta är att ta tillvara erfarenheter från specifika grupper av barn, exempelvis inom socialtjänsten och skolan. Civilsamhället är också en viktig aktör för staden att använda i detta utvecklingsarbete.

Det finns många olika metoder tillgängliga för stadens verksamheter i arbetet med att tillgodose barnets rättigheter, se stadens intranät under ”Barns rättigheter”.

Kultur, idrott och fritid

Alla barn har rätt till en meningsfull fritid och fritiden är en viktig del av barns liv och utveckling.[46] Fritiden kan bidra till hälsa, stärkt självkänsla och ge betydelsefulla relationer till vuxna utanför familjen.[47] I Stockholms stad finns goda möjligheter till idrott, motion och friluftsliv som bidrar till att utjämna skillnader i hälsa och livsvillkor och till att alla barn och unga kan utvecklas och få sina behov tillgodosedda samt att barns rättigheter säkerställs.[48] Exempel på arbete i staden inom verksamhetsområde barn, kultur och fritid är fritids- och ungdomsgårdar, parklekar, kulturskola, och kollo.

---

[46] Se barnkonventionens artikel nummer 31. Barn har rätt till lek, vila och fritid.

[47] Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF), 2024, *En sammanfattad bild av ungas levnadsvillkor i Sverige - Ung idag 2024:1.*

[48] Stockholms stads program för idrott, motion och friluftsliv 2024–2028.

De allra flesta unga är nöjda med sin fritid, men det finns grupper av unga som inte är det. Endast varannan ung person med funktionsnedsättning och varannan ung tjej med utländsk bakgrund känner sig nöjda med sin fritid. Många unga har även avstått från fritidsaktiviteter för att det är för dyrt eller för att det är för svårt att ta sig till aktiviteten.[49]

Det finns även skillnader i vilka aktiviteter som olika grupper av unga tar del av. Det är mindre vanligt att killar tar del av kulturaktiviteter, så som att konsumera eller utöva kultur, besöka bibliotek, läsa böcker eller lyssna på ljudböcker. En lägre andel bland unga med funktionsnedsättning deltar i idrott jämfört med barn som inte har en funktionsnedsättning.[50]

Välfärd och service **Mål 4:** Staden erbjuder alla barn och unga likvärdig tillgång till kultur, idrott och fritid.
Stadens verksamheter vidtar åtgärder för att fler barn och unga ska ha en meningsfull fritid. *Särskilt ansvariga: Idrottsnämnden, kulturnämnden, och stadsdelsnämnderna.*
Staden förebygger och bekämpar diskriminerande fördomar, beteenden, språkbruk och bilder som begränsar barn och ungas tillgång till kultur, idrott och fritid. *Särskilt ansvariga: Idrottsnämnden, kulturnämnden, och stadsdelsnämnderna.*

För att barn och unga ska få likvärdig tillgång till kultur, idrott och fritid behöver stadens verksamheter arbeta för att jämlikheten ska öka. Det kan exempelvis handla om insatser för att göra idrott tillgänglig för barn med funktionsnedsättningar. Det kan också handla om att få fler barn från socioekonomiskt svaga områden att gå kulturskola.

[49] MUCF, 2023, *En fördjupad bild av ungas fritid.*

[50] MUCF, 2023, *En fördjupad bild av ungas fritid.*

Ett normkritiskt arbetssätt är också viktigt för att skapa en likvärdig tillgång till kultur, idrott och fritid för alla barn och unga. Det innebär att undersöka normer som dominerar, exempelvis på fritidsgården, i kulturskolan eller i simhallen och hur normerna tar sig uttryck. I nästa steg är verksamhetens arbetssätt och bemötande i fokus, både i bemötandet av barn och elever och i det övriga arbetet.

Några frågor att ställa sig i verksamheten för att arbeta inkluderande är följande:

- Vilka målgrupper når vår verksamhet idag? Finns det några målgrupper vi inte når?
- Hur ser villkor och förutsättningar ut för målgrupperna vi vill nå?
- Hur kan vi göra för att utveckla och anpassa verksamheten till fler?

Offentliga miljöer

Stockholm ska vara en stad för alla och de offentliga miljöerna i staden har stor betydelse för barn och ungas hälsa, förutsättningar och livskvalitet. En god planering av de offentliga miljöerna kan minska både ojämlikheter och segregation. I arbetet med att planera, gestalta och förvalta krävs kunskap om barns olika förutsättningar och hur deras behov kan tillgodoses.[51]

Det finns inte några formella krav i plan- och bygglagen (PBL) på att en kommun måste föra dialog med barn. Samtidigt är det viktigt att beakta barnrättsperspektivet genom att exempelvis ta tillvara barns åsikter i projekt som berör dem. Dialogtillfällen behöver baseras på frivillighet från barnens sida. För att barn och unga ska vilja delta behöver därför kommunen se till att deltagarna upplever det som meningsfullt att vara med. Dialogen behöver upplevas som intressant och barnen behöver känna att de har möjlighet att påverka på riktigt. Då vissa barn är särskilt svåra att nå, krävs ibland extra lyhördhet och insatser för att få ett representativt urval.[52]

[51] Boverket, 2025, Barnkonventionen och fysisk planering - Boverket 2025-12-02.

[52] Boverket, 2025, Barnkonventionen och fysisk planering - Boverket 2025-12-02.

Välfärd och service **Mål 5:** Offentliga miljöer är attraktiva och inkluderande för barn.
Staden har god kunskap om vad som skapar attraktivitet och inkludering för barn och unga i offentliga miljöer och vidtar åtgärder utifrån det. *Särskilt ansvariga: Fastighetsnämnden, idrottsnämnden, trafiknämnden, stadsdelsnämnderna, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem och AB Svenska Bostäder.*
Barn och unga har inflytande i stadsutvecklingsprocessen och i utformandet av offentliga miljöer. *Särskilt ansvariga: Exploateringsnämnden, idrottsnämnden stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden och stadsdelsnämnderna.*

Insatser för att öka attraktiviteten och skapa mer inkluderande offentliga miljöer för barn liknar de som används för vuxna. Det handlar om att genomföra dialoger och samråd, men som är anpassade för barn. Redan idag genomför staden dialoger med barn, både i stadsutvecklingsprocessen och i förvaltningen av befintliga platser. Att hålla dialoger med barn ska vara en del av ordinarie verksamhet.

Det finns olika möjliga vägar att komma i kontakt med barn och unga som kan medverka i dialoger, exempelvis i förskolan, skolan och anpassad skola, på fritidsgårdar, genom föreningar och idrottsorganisationer eller genom sociala medier.

Fokusområde: Delaktighet och inflytande

I Stockholms stads program för de mänskliga rättigheterna framgår att stadens verksamheter ska erbjuda stockholmare möjlighet till delaktighet och inflytande, särskilt grupper och personer som riskerar att lämnas utanför. Det handlar både om att skapa tillit och förtroende för det demokratiska systemet och stadens verksamheter, och om att använda invånares kunskap och erfarenheter i stadens utvecklingsarbete. Barns rätt till delaktighet och inflytande ska vara lika självklart som för vuxna.

Att arbeta med barns och elevers delaktighet och inflytande ingår i förskolans och skolans uppdrag. Elever har både rätt att ha inflytande över sin egen individuella utbildning och rätt att gå samman och påverka skolan genom elevråd, elevföreningar, andra former av elevsammanslutningar. Elever har även rätt att medverka i skolans arbetsmiljöarbete genom att utse elevskyddsombud från och med årskurs 7 och i gymnasieskolan.[53] Avgörande för att dessa ska fungera är att skolorna skapar goda förutsättningar för elevernas delaktighet och inflytande.[54] Även stadens andra verksamheter behöver ta tillvara barn och ungas åsikter, idéer och perspektiv på verksamheterna och hur dessa kan utvecklas för att anpassas till barn och ungas behov och förutsättningar. Genom att lyssna på barn som har erfarenhet av stadens verksamheter och insatser kan kvaliteten förbättras. Detta är inte minst viktigt inom socialtjänsten som möter särskilt sårbara barn och barn som kan ha svårt att uttrycka sina behov.

Barn och unga vill vara delaktiga och ha inflytande över utvecklingen i lokalsamhället, det visar flera undersökningar. I den nationella ungdomsenkäten framgår att 43 procent av de unga respondenterna vill vara med och påverka i frågor som rör kommunen där de bor. Det finns inga skillnader mellan killar och tjejer eller mellan unga boende i områden med olika socioekonomiska förutsättningar. Men 42 procent av de unga som

---

[53] Arbetsmiljöverket, 2025, https://www.av.se/arbetsmiljoarbete-och-inspektioner/skyddsombud-och-arbetsmiljoombud/elevskyddsombud/ 2025-12-02.

[54] Skolverket, 2025, Stärk elevers delaktighet och inflytande i utbildningen - Skolverket 2025-12-02.

vill vara med och påverka vet inte vart de ska vända sig.[55] Genom att på olika sätt bjuda in och ge barn och unga möjlighet till delaktighet och inflytande kan staden öka deras tillit till demokratin.[56]

Delaktighet och inflytande **Mål 1:** Barn och unga har delaktighet och inflytande i frågor som berör dem.
Staden informerar barn och unga om deras rätt till delaktighet och inflytande. *Särskilt ansvariga: Samtliga nämnder och bolagsstyrelser.*
Staden skapar former som ger barn och unga möjlighet till delaktighet och inflytande samt verkar för att barn och ungas organisering tas tillvara som en del av stadens utveckling. *Särskilt ansvariga: Arbetsmarknadsnämnden, idrottsnämnden, kommunstyrelsen, kulturnämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna.*
Stadens skolor skapar goda förutsättningar för olika former av elevinflytande. *Särskilt ansvariga: Utbildningsnämnden.*
Stadens verksamheter säkerställer att barns synpunkter och behov tas till vara i frågor som berör dem, både när barn berörs på ett generellt plan och när specifika grupper av barn berörs. *Särskilt ansvariga: Samtliga nämnder och bolagsstyrelser.*

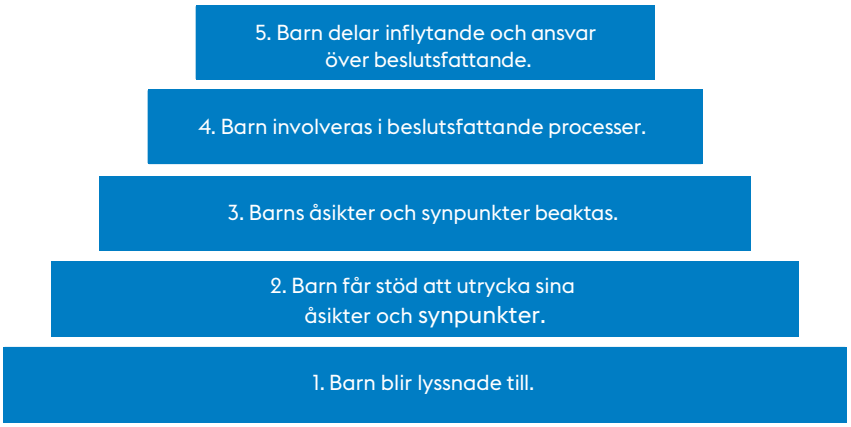
[55] Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF), 2024, *En fördjupad bild av ungas inflytande och delaktighet – Ung idag 2024:2.*

[56] Sveriges kommuner och regioner, 2025, Medborgardialog och samverkan - SKR 2025-12-02.

Insatser för att skapa möjligheter för barn och unga att vara delaktiga och få inflytande i frågor som berör dem kan se olika ut beroende på verksamhet och målgrupp. Exempel på metoder som kan användas är enkätundersökningar, fokusgrupper, medborgardialog eller medborgarbudget. Vid allt arbete med delaktighet och inflytande är återkoppling till de medverkande barnen avgörande för deras upplevelse av att det är meningsfullt att delta. Att återkoppling kommer att ske ska beskrivas redan i första kontakten med de barn som ska medverka. Återkopplingen kan ske på olika sätt och ska anpassas till målgruppen. Ju mer involverade barnen har varit desto mer omsorg behöver läggas på återkopplingen.[57]

Att säkerställa delaktighet och inflytande handlar, utöver själva dialogen, också om att ta om hand de synpunkter och behov som barn och unga uttrycker. Det som kommer fram vid dialoger med barn och unga ska användas för att utveckla verksamheten.

Barn kan göras delaktiga i olika omfattning och på olika sätt. Bilden nedan visar praktikern och forskaren Harry Shiers delaktighetstrappa. Den består av fem olika steg av delaktighet där barns delaktighet ökar med varje steg uppåt i trappan. Modellen kan med fördel användas för att stämma av nivån av barns inflytande i pågående uppdrag.[58]

Barns delaktighet och inflytande ska stärkas. Det kan göras genom att staden skapar formella strukturer, såsom exempelvis ungdomsråd. Staden behöver också utveckla fler metoder för att ta tillvara barns synpunkter och upplevelser av olika verksamheter. En viktig del i detta är att tillvarata erfarenheter och synpunkter från specifika grupper av barn i syfte att

[57] Barnombudsmannen, 2025, Återkoppla och följ upp - Barns delaktighet 2026-04-22.

[58] Barnombudsmannen, 2025, Nivåer av delaktighet - Barns delaktighet 2026-04-22. OBS – bilden på modellen kommer ändras till den layoutade versionen.

utveckla verksamheter, exempelvis inom socialtjänsten och skolan. Staden ska också stärka arbetet med ungas engagemang och organisering.

Delaktighet och inflytande **Mål 2:** Staden har långsiktiga samarbeten med civilsamhällesorganisationer som företräder barnets rättigheter.
Stadens verksamheter samarbetar med civilsamhällesorganisationer kring insatser som synliggör och främjar barnets rättigheter. *Särskilt ansvariga: Samtliga nämnder och bolagsstyrelser.*

Civilsamhället är en viktig samarbetspart i arbetet med att säkerställa att barn och unga har delaktighet och inflytande i frågor som berör dem. Civilsamhället, såsom ungdomsorganisationer, kan bidra till stadens arbete exempelvis genom att stärka barns rättigheter generellt samt synliggöra utvecklingsbehov och andra viktiga frågor för staden. Genom civilsamhället kan stadens verksamheter också få kontakt med grupper av barn som annars kan vara svåra att nå. Det finns också mycket erfarenhet av delaktighetsarbetet i civilsamhället som staden kan ta lärdom av.

Anteckningar